

5. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása

Márton, az egykori Római Birodalom területén, Savariában (ma Szombathely) született a 4. században. A kereszténységet már 12 évesen felvette, pedig szülei nem támogatták döntésében. 371-ben Tours püspökévé akarták választani, mely ellen szerényen tiltakozott. A legenda szerint egy liba ölben próbált elrejtőzni, de a ludak gágogásával elárulták, így mégis rátaláltak. Innen származik a naphoz kötődő libakultusz. 371-ben püspökké szentelték, és haláláig, 398-ig Tours-ban segítette a rászorulókat. Fontos hittérítő munkát végzett, életét csodák, gyógyulások kísérték. Halála után, a tours-i zsinat 461-ben ünnepet rendelt számára. Tisztelete egyre fokozódott, népszerűvé vált az emberek körében az egész világon. Sírja felett 476 -ban bazilikát építettek, holttestének maradványait ereklyeként tisztelik ma is. Az ereklyék a Saint-Gatien katedrálisban, a tours-i Szent Márton-bazilikában és egy kisebb koponyacsont Magyarországon, a szombathelyi székesegyházban található. Szent Mártonról már életében is legendák keringtek, tisztelete halála után is csak egyre nőtt és gyorsan terjedt. Szent Márton halálának emléknapja; november 11-e, jeles nap volt a régi ember életében. Libát sütöttek ekkor, jósoltak annak csontjából, megkóstolták az újbort, fáklyás felvonulásokat szerveztek és Márton-tüzeket gyújtottak, hosszú estéjén pedig, egyes területeken először az évben, meggyújtották a lámpákat. A lampionos felvonulásokat a XIX. század elején egyházi rendeletre vezették be, hogy a fény, mely a jó cselekedeteket jelképezi, mindenkire eljuthasson. Mivel a Márton-nap korábban a karácsonyt megelőző böjti időszak előnapja volt, a Márton-napi megemlékezés után, – hogy a böjt előtt még egyszer jót egyenek, igyanak – sok helyen táncos mulatságot csaptak, ahol az asztalról nem hiányozhatott a Mártont eláruló libák sültje és az újbor sem.

A mezőberényi Márton-napi lampionos felvonulás rövid története:

2001-ben, az akkori Luther utcai „német” óvoda nemzetiségi óvónői: Frei Zita és Balázs Mihályné egy továbbképzés során, Gyulán találkoztak a Márton-napi felvonulás hagyományával. Ők és az óvoda akkori óvodapedagógusai: Ramosné Botyánszki Edit, Pikóné Kovács Ilona, Braun Mihályné és Hoffmann Szilvia úgy gondolták, hogy mivel Mezőberényben igen kevés jellegzetes német hagyomány él, ezért városunkban is felelevenítik és megszervezik a német nyelvterületeken is közkedvelt, Márton-napjához kapcsolódó lampionos felvonulást. 2002-ben megrendezésre is került Mezőberényben az első ilyen rendezvény. Az óvodában az óvónők, a gyermekekkel és a szülőkkel együtt lámpásokat készítettek, az épületet – az eseménynek megfelelően – libákkal, lámpásokkal, őszi dekorációkkal díszítették fel. A felvonulás kezdetén a résztvevők megismerhették Szent Márton legendáját és a naphoz fűződő szokásokat, a szülők felajánlásával mézes süteményt, teát és forralt bort kóstolhattak, majd világító lámpásokkal, a gyermekek, a szülők és a pedagógusok együtt vonultak a három nemzetiséget jelképező szoborhoz. A következő évben már a német nemzetiségi osztályok is csatlakoztak a menethez, és együtt énekelték az óvodásokkal a német dalokat. Harmadik alkalommal már a Mezőberény I. Kerületi Evangélikus Egyházközség templomában, Lázárné Skorka Katalin lelkész szavain keresztül ismerkedhettek az ide látogatók Márton püspök szent cselekedeteivel. Az érdeklődés egyre nőtt a rendezvény iránt. 2005-ben bekapcsolódott a szervezésbe az iskola, a művelődési központ a Mezőberényi Német Hagyományápoló Egyesület és a Mezőberényi Német Önkormányzat is. Az iskola néhány tanulója műsort adott az érdeklődőknek, a művelődési központ a szökőkútnál felállított színpaddal, tábortűzzel, német zenével segítette fokozni a

hangulatot. Ekkor már hosszabb útvonalon haladt a lampionos menet, melyet a német önkormányzatnak és az egyesületnek köszönhetően egy autó kísért, ahonnan kihangosítva szóltak a Márton-napi dalok. Az úticél a Piac tér volt, ahol újra műsor fogadta a felvonulókat és a nézelődőket, újdonságként pedig a sátrakban libazsíros kenyeret és teát osztottak. 2007-ben a felvonulás az esős idő miatt elmaradt, talán ennek köszönhetően 2008-ban minden korábbinál nagyobb számú érdeklődő volt jelen. Abban az évben a ligetig vonult a tömeg, ahol egy kivétitőn megtekinthették az odaérkezők az iskolások előkészületeit is. Azóta évről évre megrendezésre kerül, 2014 novemberében lesz a tizenkettedik alkalom, hogy Mezőberényben, a „Katicabogár” Evangélikus Német Nemzetiségi Óvoda, (2011 előtt Széchenyi István Német Nemzetiségi Óvoda, 2005 előtt Luther úti óvoda) a Mezőberényi Általános Iskola, (2005. augusztus 31-vel jött létre a Mezőberény - Béli Kistérségi Általános Iskola, Alapfokú Zene- és Művészetoktatási Intézmény, Kollégium és Pedagógiai Szakszolgálat, a Mezőberényi 1. Sz. Általános Iskola, az Orlai Petrics Soma Általános Iskola, Kollégium és Pedagógiai Szakszolgálat, az Alapfokú Zene- és Művészetoktatási Iskola, valamint a bélmegyeri Általános Iskola jogutódjaként. 2011. szeptember 1-jével az intézményfenntartó társuláshoz csatlakozott Murony Község Önkormányzata. Ettől kezdve az intézmény neve Mezőberényi Kistérségi Általános Iskola, Alapfokú Művészetoktatási Intézmény, Kollégium és Egységes Pedagógiai Szakszolgálat. 2013. január 1-től augusztus 31-ig az intézmény Mezőberényi Általános Iskola, Alapfokú Művészeti Iskola, Kollégium és Pedagógiai Szakszolgálat néven működött.) a Mezőberényi Német Nemzetiségi Önkormányzat, a Mezőberényi Német Hagyományápoló Egyesület és az Orlai Petrics Soma Kulturális Központ (2008 -'g Petőfi Sándor Művelődési Központ) közös szervezésében sor kerül a Márton-napi lampionos felvonulásra. A Márton-napi menet gyülekező helye minden alkalommal a „Katicabogár” Evangélikus Német Nemzetiségi Óvoda. Az útvonal: Luther utca - Kossuth tér - Fő út - Szent István utca, a cél pedig 2009 óta a Piac tér. A felvonulás előtti napokban munkálkodás folyik. Az óvodában az óvó nénik, a szülők és a gyermekek közös munkájával elkészülnek a lampionok, és az eseményre érkezők is hoznak magukkal általában saját készítésű lámpásokat. Az anyukák és nagymamák az alkalomra liba formájú mézes süteményeket készítenek, kínálják az indulókat. Zeneszóra, színes, világító lampionokkal indul el a menet. A Piac téren minden alkalommal műsor fogadja a felvonulókat. Az ovisok vagy iskolások műsora mellett megismerkedhetünk Szent Márton legendáival, hallhatunk szent cselekedeteiről, csodatételeiről, életéről. gyakran a „Leg a láb” Alapfokú Művészeti Iskola táncosainak köszönhetően táncos előadás vagy táncbázis is kapcsolódik az eseményhez, a rendezők teával, forralt borral, zsíros kenyérral várják a Piac terere érkezőket. Az esemény vidáman, jó hangulatban telik, sikeréhez évről évre hozzájárul a DÉMÁSZ, a Polgárőrség, a Mezőberényi Katasztrófavédelmi Őrs, a Mezőberényi Rendőrőrs, a Mezőberény Vadásztársaság és a Városi Közszeigazgatóság Intézmény.

6. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett

A „Katicabogár” Evangélikus Német Nemzetiségi Óvoda óvodapedagógusai, a német nyelv megismertetése mellett törekednek a német nemzetiségi hagyományok ápolására is. Ők az ötletadók, a kezdeményezők, de az esemény mára mára többi, a szervezésbe bekapcsolódó intézmény szívügye is lett. A Márton-napi lampionos felvonulás egész várost érintő esemény, több száz vonuló vesz rajta részt, gyerekek, felnőttek, családok, barátok, de sok a járdákon nézelődő, az utcákon sétáló kíváncsiskodó is. Az elmúlt évek alatt túlnőtte magát Mezőberényben, az eseményre nem csaka szomszédos településekről, de távolabbról is

érkeznek pl. Békésről, Almáskamarósról, Biharból; nem csak azért, hogy velünk ünnepeljenek, hanem azért is, hogy tapasztalatot gyűjtsenek, hogy a Márton-napi hagyományokat saját városukban felélesszék, továbbvigyék, hogy ott is ünnepeljék. Kellemes időtöltést jelent valamennyi korosztály számára, a hagyományok tiszteletére, annak megőrzésére nevel, közösséget épít és formál, kulturált szórakozási lehetőséget nyújt.

Megőrzendő értékünk.